

“ Het Nut tussen minder in omvang en glansrijk beter “**1. Inleiding**

Het uitgangspunt, dat de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen “onafhankelijk van enige groepering van levensbeschouwelijke, politieke of economische aard” te werk gaat, werd al aan het eind van de 18de eeuw beschreven en is sindsdien niet verlaten.

De doelen van de Maatschappij worden door de leden gerealiseerd: een actieve bijdrage leveren aan het welzijn van mens en samenleving.

Het beleidsplan van 2012-2016 gaf de Maatschappij richting naar verschillende belangrijke organisatorische veranderingen waarmee recht wordt gedaan aan de hedendaagse positie in de samenleving. Denk hierbij aan de herpositionering van het Nutfonds; de verkoop van het Nutspand in Edam en de doorvoering van een contributieverlaging.

In de achterliggende maanden heeft het Maatschappijbestuur regelmatig overleg gehad met de ad hoc adviescommissie die samengesteld is tijdens de Bijzondere ALV van 21 april 2018 (kortweg de adviescommissie). In de adviescommissie hebben zitting: de heren M.P.H. Jonker, E. Zandstra, L. van Berchem, H. van Donselaar, A. Pak, S. Geenen, J. Meijn en H. Pielkenrood. Met de adviescommissie is nagedacht over beleid, structuur, financiën en statuten. Het onderstaande is een neerslag van dat denken en het conceptbeleid voor de jaren 2019-2024. Tevens wordt een aantal voorstellen voor de ALV 2019 geformuleerd.

Het beheer van een deel van het vermogen van de Maatschappij is voor de lange termijn geborgd door de inmiddels geëffectueerde overeenkomst met het VSBfonds. Het Nutfonds zal als fonds op naam binnen het VSBfonds vooral die activiteiten ondersteunen die door de departementen in het land worden aanbevolen en die passen binnen de algemene doelstelling van de Maatschappij. Jaarlijks is er zicht op de donaties, is er afstemmingsoverleg met het VSBfonds en is er verdere optimalisatie mogelijk. De aanbeveling van de ALV om het Nutspand in Edam af te stoten is inmiddels begin 2018 gerealiseerd. Door deze maatregelen drukt deze beheerlast niet meer op het relatief kleine landelijke bestuur en is een kostenpost voor de Maatschappij vervallen.

Het is tijd om een nieuw glanzend beleidsplan te formuleren, allereerst met veel dank en waardering voor het werk van de leden van de adviescommissie. Een nieuw beleidsplan dat als opvolger van het beleidsplan 2012-2016 dient. Omdat het landelijk bestuur constateert dat het Nut op lokaal niveau goed tot uitstekend functioneert moeten departementen de maximale ruimte krijgen en zullen nieuwe inzichten moeten worden verwerkt.

Wat de financiën betreft zal de Maatschappij zorgvuldig met de beschikbare middelen moeten omgaan. De verwachting is dat de inkomsten uit contributie bij het landelijk Nut zullen teruglopen. Het zijn echter vooral de departementen die invulling geven aan de doelstellingen van het Nut. Het uitgangspunt om het aantal leden (departementen) op niveau

te houden blijft daarom onveranderd. Dit is een taak waarin de lokale departementen het voortouw hebben. Het is een proces dat “van boven af “ op landelijk niveau niet is te sturen of te stimuleren.

2. Het Nut in het huidige tijdsgewricht

Beleidsuitgangspunten 2019-2024

1. Departementen vertegenwoordigen in hun diversiteit nog steeds de waarde van het Nutgevoel in de lokale gemeenschap en regio's. De praktijk laat zien dat het enthousiasme van bestuurders inspirerend werkt om de Nutactiviteiten vorm en inhoud te geven.
2. De autonome departementen zullen, elk op een eigen manier door de grote verscheidenheid, invulling geven aan de Nutdoelen. De departementen krijgen daarom een centrale rol.
3. Dankzij de lange geschiedenis van het Nut blijft het Nut één van de oudste verenigingen van Nederland. Onveranderd blijft dat de inhoudelijke basis met een educatief karakter, waarin de participatie en het welzijn van de inwoners van Nederland, een belangrijke pijler vormt. Deze basis staat los van iedere politieke of levensbeschouwelijke stroming.
4. Het Maatschappijbestuur zal een zeer bescheiden rol kunnen spelen in de activiteiten en bestuurlijke inspanning op lokaal niveau. Dat is alleen mogelijk in de vorm van adviezen.
5. Het Maatschappijbestuur draagt zorg voor een goed beheer van de financiën, archiefzaken en ANBI-status op landelijk niveau. Het verenigings(werk-) kapitaal dat wordt aangehouden bij Bank ten Cate en zal door het Maatschappijbestuur worden beheerd.
6. Indien gewenst kan door het Maatschappijbestuur op voordracht van de ALV een geschillencommissie, adviescommissies en/of andere commissies worden ingesteld.
7. Het Maatschappijbestuur zal de onderlinge communicatie en samenhang blijven faciliteren met nieuwsbrieven, onderhoud en actualisatie van de website en tweemaal per jaar een landelijke Nut-bijeenkomst.
8. De naamsbekendheid van het Nut als merk en traditie wordt door het Maatschappijbestuur onder andere levend gehouden door nieuwsbrieven, de website, de jaarlijkse Nutbijeenkomsten en incidentele overige activiteiten of bijdragen.
9. Het Maatschappijbestuur en departementen zullen het gezamenlijk belang van een goede PR actief behartigen; bijvoorbeeld het zoeken van free publicity in lokale en regionale huis-aan-huis bladen.

3. Uitwerking

Activiteiten

- a. De website is het glansrijke informatiehart en het geheugen van de Maatschappij. Hier wordt het nieuws over Nutsaangelegenheden gepubliceerd. Hier zijn de herinneringen terug te vinden aan de Nutbijeekomsten en plenaire ledenvergaderingen. Departementen gebruiken de website om hun programma's en ANBI-gegevens te publiceren. De website is begin 2018 vernieuwd. Het Maatschappijbestuur zal in de komende jaren zorgdragen dat het algemene openbare communicatiemiddel, de website, indien nodig zorgvuldig wordt bijgewerkt en geactualiseerd. De website vormt een bron van herkenning, maar zal zeker ook een bron van inspiratie zijn voor bezoekers in het huidige tijdsgewricht. Ook wordt in samenwerking met de eigenaren van het voormalige Nutspand in Edam een aparte website gelanceerd over het Nutpand in Edam.
- b. De digitale nieuwsbrief verschijnt regelmatig. De inhoud wordt gevormd door nieuws uit de departementen, bestuurs mededelingen en andere zaken die interessant zijn voor (de leden van) de departementen in het land en andere geïnteresseerden. De digitale nieuwsbrief wordt naar de secretarissen van de departementen gestuurd. En kan dan al dan niet door gedistribueerd worden naar hun leden. Aangesloten leden bij departementen kunnen zich ook heel eenvoudig via de website aanmelden voor de digitale nieuwsbrief. Ook zal de komende jaren de digitale nieuwsbrief en website een belangrijk verbindend medium zijn voor de vereniging. Het bestuur mikt met name op nieuwsbrieven waarin het onderlinge nieuws inspirerend en verhelderend werkt. Het bestuur beoogt ook daarmee de onderlinge band in het Nut te versterken. Op de Facebookpagina van het Nut worden veelal online berichten in de media gedeeld van departementen.
- c. De Algemene Ledenvergadering (ALV) is de vaste plenaire vergadering van de leden van het Nut. In het eerste decennium van deze eeuw (tot en met 2012) was de vergadering steeds gekoppeld aan een thematische bijeenkomst. Er werden sprekers uitgenodigd en een themamap gemaakt waaruit de departementen konden putten ter inspiratie voor hun eigen programma's. Vanaf 2013 verandert de thematische bijeenkomst in een gezamenlijke excursie met een traditionele informele afsluiting. Het onderling inhoudelijk contact tussen de aanwezigen is daarmee enigszins verwaterd en de intensiteit ervan is een toevalligheid geworden. Het is het voornemen van het Maatschappijbestuur dat naast de ALV een landelijke Nutdag wordt gehouden ter bevordering van intensief onderling contact met een inhoudelijke lading zoals ook voorgesteld door enkele departementen.

Het Maatschappijbestuur stelt voor dat vanaf 2020 twee keer per jaar een landelijke bijeenkomst voor de departementen plaatsvindt, dit in verschillende landsdelen. In ieder geval omvat één van de bijeenkomsten de ALV. De ALV zal naar verwachting eenvoudig van opzet zijn maar krijgt wel voldoende tijd voor de op zich bescheiden agendapunten.

Financiën

- d. Het beleid voor de komende jaren heeft financiële consequenties. Het is voor het Maatschappijbestuur, gehoord de adviescommissie, van primair belang dat het maatschappelijk doel van de vereniging, zoals vastgelegd in de statuten, gerealiseerd kan worden met de beschikbare gelden. Ook is er financiële ruimte nodig om de vereniging levensvatbaar en gezond te houden, ook indien zich calamiteiten zouden voordoen. Bij een gezonde vereniging zijn inkomsten en uitgaven met elkaar in evenwicht. Er wordt een buffer aangelegd van twee jaarbegrotingen. Deze buffer wordt in de vorm van liquide middelen aangehouden.

Financiële ruimte voor verenigingsactiviteiten

- e. Een goede interne communicatie met regelmatige verspreiding van digitale nieuwsbrieven, een informatierijke website voor cultuurdepartementen die op zoek zijn naar interessante invullingen van hun programma's en een landelijke Nutdag waar onderlinge informatie-uitwisseling een levendige vorm krijgt passen bij het Nut. Het zijn verenigingsinitiatieven die geld kosten.

Het Maatschappijbestuur heeft zich ten doel gesteld de vereniging de komende jaren gezond te houden. Hoewel groei van de vereniging in leden (departementen) er mogelijk in dit tijdsgewricht niet in zit, zou een verdere krimp zo veel mogelijk moeten worden tegengegaan. Het bestuur is er zich van bewust dat dit streven, naast menskracht, soms ook een (beperkte) financiële steun noodzakelijk maakt. Die steun voor departementen in nood zou gevonden moeten worden binnen het verenigingsbudget. Primair ligt het op kracht houden van departementen echter bij de departementen zelf, geheel in de traditie van het Nut dat van onderaf is opgebouwd.

Vermogen Landelijk Nut

- f. Het vermogen van de Maatschappij is ondergebracht bij de Stichting Jan Nieuwenhuyzenfonds (JNF): het Nutfonds. In het beleidsplan 2012-2016 is vastgesteld dat het vermogen van JNF en de Maatschappij in stand gehouden moet worden, zodat de opbrengst op lange termijn blijvend kan worden ingezet ten behoeve van de verwezenlijking van de doelstellingen van de Maatschappij.

In november 2016 heeft het Nutfonds onderdak gevonden bij het VSBfonds als fonds-opnaam. Na een eerste fase is in 2018 de samenwerking voor onbepaalde tijd voortgezet. Het uitgangspunt blijft dat het vermogen in stand blijft. De opbrengsten van het vermogen zullen ten goede komen aan de kerndoelen van de Maatschappij middels het Nutfonds waarbij departementen een belangrijke rol kunnen spelen door middel van aanbevelingsbrieven bij subsidieaanvragen voor projecten van derden.

Het Maatschappijbestuur ziet het als een taak permanent informatie te verschaffen over de aanvraagmogelijkheden voor subsidies uit het Nutfonds. Dit om de toegang tot het Nutfonds voor die projecten die binnen de doelstellingen van het Nut passen zo breed mogelijk te maken. De Maatschappij zal haar leden jaarlijks informeren over het reilen en zeilen van het Nutfonds. Op instigatie van de adviescommissie is in 2018 ook diverse malen met VSBfonds gesproken om de (aanvraag) procedures beter te laten verlopen en dit heeft tot verbeteringen geleid.

De bekostiging van de verenigingsactiviteiten moeten in principe worden gedekt door de inkomsten uit contributies. De eenmalige extra kosten die nodig zijn voor de uitvoering dit beleidsplan moeten komen uit het werkkapitaal van de vereniging. Vernieuwing van de Nutbijeekomsten, maar ook de zorg om verdere krimp van de vereniging te voorkomen zou de komende jaren gevonden moeten worden in het benutten van het rendement van het werkkapitaal dat belegd is bij Bank ten Cate.

4. Voorstellen voor de ALV 2019

1. Het Maatschappijbestuur zal zich richten op een verbindende en coördinerende rol, zoals de (merk)naam van het Nut bewaken en de interne interactie consolideren en stimuleren. Dat laatste kan door het beheer van de landelijke website, de communicatie met de leden (departementen) via nieuwsbrieven en het organiseren van een tweetal jaarlijkse landelijke Nutbijeekomsten in verschillende landsdelen. Van deze landelijke bijeenkomsten zal er één de ALV omvatten en één bijeenkomst een verbindend of een themakarakter hebben. Voor beide bijeenkomsten zullen alle leden (departementen) worden uitgenodigd.
2. Om de verenigingsstructuur verder te stroomlijnen en passend te maken bij de huidige omvang van de Maatschappij willen we de meervoudige gelaagdheid van de organisatie, zoals ook gesuggereerd in het onderzoek dat de Groningse departementen enkele jaren geleden uit hebben laten uitvoeren, vereenvoudigen door de rol van de huidige centrale districtsraad (CDR) en de districten in het besluitvormingscircuit op te heffen.

Districten functioneren echter nog steeds als ontmoetingsplatform voor de departementen. De districten kunnen voor deze functie in stand blijven, maar zullen geen onderdeel meer uitmaken van de formele landelijke verenigingsstructuur. Het voorstel is om de verantwoordelijkheid voor de organisatie van de districten niet meer bij het Maatschappijbestuur neer te leggen, maar bij de departementen in een district. Hiervoor zal een startkapitaal ter beschikking worden gesteld. Een mogelijk nieuw district moet wel de in het district liggende departementen binden, met een minimum aantal van vijf departementen. De frequentie van de bijeenkomsten is een aangelegenheid van de departementen die vallen binnen een district. Om duidelijk te maken dat de “oude” districten een andere inhoud zullen krijgen, verdient het aanbeveling om deze om te dopen tot “regio’s”.

3. Een belangrijke kostenpost is de contributie-inning. Om die reden is gezocht naar een vereenvoudiging die ook ruimte maakt in financieel opzicht voor de andere wijze van inrichting van contact tussen departementen in de (eventuele) districten “nieuwe stijl”. Die vereenvoudiging betekent dat er minder administratieve inzet nodig is bij de departementen. Dit leidt inbeginsel tot het vastleggen van de contributie voor de komende beleidsperiode en gelijktijdig de contributie voor alle departementen te verlagen. Een herziening betekent wel dat niet alle departementen in gelijke mate

een verlaging zullen ervaren maar een generieke vereenvoudiging in de systematiek brengt dit helaas met zich mee.

4. Het Maatschappijbestuur kan een klachtencommissie, advies- of andere commissies instellen, al dan niet op voordracht van de ALV.
5. Het Maatschappijbestuur zal een bedrag van € 5000,- reserveren voor ondersteuning van noodlijdende departementen. Voorwaarden voor ondersteuning worden nader uitgewerkt met een adviescommissie.
6. De bestaans jubilea van de departementen honoreren met een vaste bijdrage van EUR 400 (gemiddeld vijf per jaar) onder de voorwaarde dat er ook festiviteiten of activiteiten plaatsvinden met een publiciteitswaarde.
7. In de ALV van 2018 is geconstateerd dat de statuten en het huishoudelijk reglement actualisatie behoeven. Ook het voorstel om de CDR en de districten af te schaffen noopt daartoe waarmee in samenhang ook de statuten van JNF geactualiseerd zullen worden.

Het Maatschappijbestuur heeft na overleg met de adviescommissie de statuten en het Huishoudelijk reglement geactualiseerd. Deze zullen worden voorgelegd aan de ALV op 20 april 2019 in Dordrecht..

5. Slotwoord

In 2019 zullen we, Maatschappijbestuur en leden, moeten aansluiten bij de nieuwe werkelijkheid van vandaag. Namelijk grotere nadruk op de lokaal, goed tot zeer goed functionerende departementen. We zullen het werk van het Maatschappijbestuur zo optimaal mogelijk laten verlopen, afgestemd op de geringe capaciteit in kwantiteit. Gelet op de reputatie en de werkingssfeer van een stevige traditie binnen het Nut rekent het Maatschappijbestuur op een brede steun binnen de hierboven aangegeven kaders om onze vereniging goed door de komende jaren heen te loodsen. Immers het verleden, het heden en de toekomst van het Nut is het waard, op welke plaats en in welke functie dan ook, vrijwilliger te worden!

De kracht van samenwerking onderling, maar ook tussen de departementen en Maatschappijbestuur maken dat de komende jaren de glanzende naam van het Nut hooggehouden kan worden.

Het Maatschappijbestuur

Piet Hamelink, voorzitter,
Arno Boon, secretaris-penningmeester,
Jan Willem Offerhaus, lid

Maart 2019